

Anul XVII. évf.

Arad, 1934. nov. hó 2.

Kulturpalota Könyv
A r a d
Palatul Cultural

14. szám

Primredactor — Főszerkesztő
Chefredakteur
REINHART GYULA

Erdély és Bánság kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Ötthon, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épi-
tőmesterek Szövetsége és a Fimisoarai
Vendéglősök és Kávésok Ipartestülete
hivatalos lapja. Egyesülve a fimisoarai
„Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-
gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

MESERIAȘUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE MUNKAADÓK LAPJA

Ce este cooperativa?

De Dr. REINHART COLOMAN.

Viața economică, ca și societatea omenească cu toate așezămintele ei stă sub o constantă metamorfoză și schimbare. Schimbarea cea mai mare a survenit acum o sută de ani, prin intrarea triumfală a mașinei în industrie. Fața lumii s'a schimbat total în câteva decenii. Majoritatea producției a trecut dela atelierul meseriașului la fabrici. Producția s'a specializat repede la fabricarea unor anumite articole, ceea ce însemnat, că oamenii au trebuit să se bazeze din ce în ce mai mult pe producțiunea și munca celorlalți. Aceasta o numim civilizația profesională a muncii. Din această cauză circulația bunurilor dela producător la consumator a devenit mult mai mare și mai rapidă. Urmarea acestui fapt este că comerțul joacă un rol superior față de producător și industriaș și că întreprinzătorii capitaliști au devenit stăpâni vieții economice.

O sută de ani sunt de când s'a început dezvoltarea sistemului economic actual. Până ce producătorul și consumatorul au stat în directă legătură unul cu altul, nu exista criză economică, fiindcă produceau numai atât cât a fost necesar. Însă comerțul mijlocitor, percum intrarea marelui capital în rândul producătorilor, au răsturnat echilibrul și din simpla goană după profit au produs prin fabricile gigantice, pe lângă dezvoltarea diviziunii tehnice a muncii, peste necesitate. Pentru a putea plasa produsele s'a născut concurența, care la început s'a părut ca regulator corepunzător, însă a degenerat repede într-o luptă fără margini, în care cel tare trece fără cruțare peste cel mai slab. Goana după profit, dictată de instinctul orb a capitalului impersonal, turbură ordinea producției, când să iscă supraproducție, când subconsumare sau subproducțiune. Se nasc crizele economice, cari nimicesc roadele unei munci de mai multe decenii.

Azi oricare econom este convins că viața economică trebuie organizată, adică producțiunea trebuie să fie adusă în acord cu consumația, ca să se producă iar numai atât și numai acele lucruri de care consumatorii au nevoie.

Organizarea stabilității vieții economice, adică coordonarea producțiunei consumației constituie principala preocupare a mișcării cooperative

și nu prin cuvinte revoluționare sau promisiuni, ci prin organizarea rațională și rezultate reale.

Cum voește să organizeze mișcarea cooperativă stabilitatea vieții economice?

Mulți se amuzează, că cum vor putea conduce apostolii cooperației economia lumii prin vinderea de sare, ardei sau petrol? Sau în ce legătură stă crema de ghețe și scrumbiile cu eliminarea revenirii sistematice a supraproducțiunii? Celor neinformați și celor neîncrezători le dăm următoarea explicație: Mișcarea cooperației dovedește organizarea tuturor consumatorilor din lume, astfel stăpînul principal al mișcării cooperației va fi cooperativa de consum. Cooperativa de consum nu se mulțumește cu cumpărarea produselor dela producători, ci să străduiește să pună mâna și pe producție. Marile cooperative engleze, germane și daneze, cari dispun de mari capitaluri au organizat producțiunea și dispun de fabrici, abatoare, mori, plantații uriașe și au chiar și vapoare proprii. Deci dacă vom reuși a organiza marea parte a consumatorilor în cooperative de consum, organizațiunile de distribuție

Milyen jogokat biztosít a törvény a tervet aláíró tervező építésznek?

Az új törvényt rosszul értelmezik a helyi hatóságok, amit boldogan használnak ki a kontrárok siserahada. — Minden sérelemért kérjen a hatóságoktól elégtételt az építőiparossá, mert panaszok nélkül nem orvosolhatják a sérelmeket.

Viciu iparügyi vezérfelügyelő szerint az építőipar egyes kategóriáira vonatkozó rendelkezések ma is fennállanak

Országsszerte hangzik a panasz az építőiparban dúló elviselhetetlen kontrárság miatt. Szatmárnémeti külön kongresszusi tárgyat is képezett a kontrárság. Mint a tömérdek panaszból megállapítható, a kontrárság az új építészkamara törvény óta még jobban burjánzik, mert a kamara tag építészek által aláírt és építési engedélyt nyert terveket olyan egyének vitélezik ki, akiknek arra sem képesítésük, sem iparengedélyük nincs.

A földszintes házaknak és átalakításoknak nagy tömegét, amelyeket csak iparengedéllyel bíró kőművesmesterek építhetnek fel: kőműves munkásokkal, kisebb kőműves iparosokkal, sőt az építőiparral semmiféle kapcsolatban nem álló egyénekkel hajtattak az építetők végre,

mert a hatóságok ma csakis a terv aláíró építészkamara tagságát nézik és a kivitelező egyének képesítésére és iparengedélyére, mint felelős szakértőre figyelmet sem fordítanak.

A hatóságok ma is azt hiszik, hogy most is a kivitelezésért való felelősség vállalását jelenti a terv aláírás, mint ahogy régebben volt. Mivel az építészkamara törvény a tervezési munkakört különválasztotta a kivitelezési jogkörrel, úgy a hatóságok, mint a szakkörök előtt is bizonyos fogalomzavar keletkezett. Ez a zavar — sajnos! — a kivitelezés rovására megy. Ennek következtében már nem is figyelték, hogy az emeletes, vagy földszintes ház tervét ki hajtja végre. Megelégedtek a tervező építész kamara tagsági minőségével és a terv aláírásával.

A kivített aztán pallérok társaságába verődött segédek, vagy falusi barkácsolók is teljesíthették!

Az építészkamara törvény fogalomzavara nem tarthat állandóan. Meg kell értenie minden kőművesmesternek és építőmesternek egyaránt, hogy

a tervezés és kivitelezés munkaköre jog alapján, képesítés, tagsági minőség és végül iparengedély alapján jár.

Az Építőmesterek Szövetsége az ügyben

konkrét panasz alapján fordult az ipari vezérfelügyelőséghez. Annak feje Viciu vezérinspektor, mint a legkompetensebb egyén nyilvánította ki, hogy

az építőipar kategóriáira vonatkozó rendelkezések mind fennállnak, azokat Erdély területére vonatkozólag egyáltalán nem módosították, így azok jogérvénye érintetlenül maradt.

Minden kőművesmesternek és építőmesternek meg kell jól jegyeznie ezt a hivatalos helyről jött intelmet és figyelnie kell, hogy azok mind betartassanak, mert

csakis az előírt régi minőségű képesítés és brevet alapján lehet úzni Erdély területén az építőipart! Conductorii cim Erdélyben építőipar részére érvénytelen!!

A tervezés, mint szellemi foglalkozás külön jog. Tehát

az építész terv aláírása nem jelenti a kivitelezésért való felelősség vállalását, hanem csak a termelműért való garanciát!

Másrésről a tervekben levő erőműtani számítások helyességéért való jótállást, bizonyosságot.

Figyelmeztetjük az építőipar minden kategóriájához tartozó képesített kontrársainkat, hogy ahol építészeti terv aláírással nyert építési engedély alapján nem képesített egyén, hanem kontrár végezné az építést, az ellen tiltakozásukat, illetve panaszukat jelentsék be azonnal az illetékes városi hatósághoz és kérjék, hogy utasítsa az építetők megfelelő szakértővel való építésre. Kérjük a törvényes régi rend betartását olyképpen, hogy

az építéshez csak megfelelő képesítéssel és iparengedéllyel bíró iparos foghasson hozzá, az építési engedély már ilyen alakban adasék ki.

Ha a felszólalás eredménytelen volna, konkrét eset leírásával a panaszt juttassák el Ing. Ioan Viciu inspektor general al industriei Aiud (Nagy).

pe baza statisticelor care le stau la dispozitie vor produce numai atât cât va fi necesar și vor elimina supraproducțiunea și crizele.

Celor cari se amuzează li spunem numai atât, că în Anglia cooperativele de consum au 6 milioane de membri, cari socotind câte 3 membri de familie, corespund pentru 18 milioane de suflete. La atât se poate conta și la cooperativele din Germania.

Cooperativele de credit, de producție, de aprovizionare, de distribuție ect. sunt toate nu-

mai organe de complectare a cooperativei de consum. În multe locuri unde există mari cooperative de consum, aceste se ocupă și ele însuși cu ramura de credit, preiau produsele cooperativei de producție și procură materiale pentru membrii lor.

Însă oricare ar fi forma cooperativei, scopul ei este extinderea sistemului cooperativ și propagarea ideii cooperației. Plasează unitățile ei mai mici sau mai mari la diferite puncte economice și prin înmulțirea acestor organe să străduiesc a realiza sistemul cooperativ.

enyed) címre és kérjék onnan a megfelelő intézkedés megtételét. A beadványra bélyeg kell. Ez az ismertetés szolgáljon intelmül arra, hogy a régi ipari szervezetek keretei fentartandók, mert egy építőiparos sem élhet meg a tervezésből, ha fel is vették az Építész Testületbe.

Az Iparos legközelebbi számában fogom ismertetni a német építőipari rendelkezést a tervezésről és építési foglalkozásról, valamint az angolokét ugyanerről, mely utóbbi az évszázados nyugodt gyakorlat alatt valóban a tökély bizonyos fokára emelkedett. Csizsár Lajos.

MIKOR ESEDEKES A BETÉTKAMATADÓ?

Az adótörvény végrehajtásáról kiadott utasítás értelmében a bankoknál vagy hitelintézeteknél készpénzben elhelyezett

betétek kamatai utáni adó akkor esedékes, amikor a betétesnek, a hitelezőnek a kamatra vonatkozó követelési joga érvényessé válik.

Ennek az adónak behajtása úgy történik, hogy az adós pénztárat azt visszatartja és közvetlenül a kincstárnak fizeti be (utalványozza). Ez a visszatartás, amely tulajdonképpen az adóbehajtásnak egyik módja, azt eredményezi, hogy

a visszatartás pillanatától kezdve a betétkamat adó már az állam tulajdonát képezi,

tekintet nélkül arra, hogy milyen határidőben és milyen feltételek mellett történik annak az államhoz való utalványozása.

Ennek következtében ez az adó a jövedelem esedékességének pillanatában már lejártnak tekintendő és nem lehet azt a hitelező kezelhez kifizetni.

(Tímisoara tábla S. II. No. 3818—12 1933, kelt 1933 október 18.)

KÜLÖNÖS KUTYA.

— Jé, milyen egy herceg kis kutyusod van.

— Igen, de van neki egy furcsa tulajdonsága: csak olyan ételt nyel le, amit előbb meg-
rágtak.

— Ne beszélj. És ki rágja meg neki?

— Ő maga.

Az iparosság javára döntött a törvényszék a satumarei Iparos Otthon tulajdonjoga ügyében

Ismertetés, hogy Satumaren a telekkönyvi hatóságok Dombóianu Izidor munkakamarai kormánybiztos kezdeményezésére, a telekkönyvben egy nemlétező jogi személyre, az Általános Ipar-testületi Otthonra írták át az iparosság tulajdonát képező Iparos Otthon tulajdonjogát. Az Iparos Otthon a törvényszékhez felebbezett, amely ez ügyben a napokban hirdetett határozatot.

Dr. Fischer József és dr. Tevett József ügyvédek bizonyítékainak alapján elrendelte a bíróság a régi állapotot, melyszerint a satumarei Iparos Otthoné a vitás székház.

Ezzel végleges befejezést nyert a sokat vitatott ügy és helyreállott az iparos társadalom megbolygatott békéje.

Befejeződött a bucureştii ipari kiállítás

Tizenöt és félmillió lej bevétel és hatszázezer látogató.

Az utolsó napon a kisantant-államok jegybankjainak kormányzói is meglátogatták a fővárosi ipari kiállítást. Az előkelő vendégeket meglepte a kiállítás gazdagsága és szépsége. Dél-élelt 11 órakor ünnepélyes keretek között, az ország tekintélyes nagyiparosainak jelenlétében megtörtént a kiállítás bezárása. Először Popescu Cezar, a kiállítás kormánybiztosa beszélt, aki elmondotta, hogy a kiállítást 390 ezer olyan néző látogatta meg, aki teljes-áru belépőjegyet fizetett, 110 ezren mérsékelt áru jeggyel léptek a kiállítás területére és ezeken kívül 45 ezer iskolásgyermek látogatta meg a vásárt. Ha a meghívott vendégeket is számba vesszük, akkor megállapíthatjuk, hogy

az ipari kiállításnak 600 ezer látogatója volt, míg az 1921-ben megtartott kiállításán csak 200 ezren jelentek meg. Eddig a kiállítás rendezősege

15 és fél millió lejt szedett be,

ebből hat és fél millió lejt az érdektelűek részéről.

Popescu Cezar után Manolescu-Strunga kereskedelemügyi miniszter beszélt és kijelentette, hogy sajnálja bezárni ezt a szép kiállítást. A világ összes államainak megszorító intézkedései nálunk is előidézték a kontingentálást. Azonban minden rosszban van valami jó és a kontingentálás lehetőséget nyújtott a román ipar fejlődésére. Nekünk most arra kell törekednünk, hogy ezt a pozíciót megerősítsük. Külkereskedelmi kapcsolataink sok gondot okoznak. Intézkedéseink az állam magasabb gazdasági érdekeinek megvédését tartják elsősorban szem előtt. Az állam külföldi fizetéseit a lehetőség szerint biztosítani kívánjuk, és azonban nem jelenti azt, hogy megszüntetnénk az ipar számára szükséges behozatalt vagy pedig a kereskedelem fejlődését akarnánk megakadályozni.

Mussolini apja, a falusi kovács

Irta: BALLA IGNAC.

Egyik beszédében Mussolini így jellemezte apját: „Apámat Alesszandrónak hívták. Sohasem látogatott iskolákat. Alig volt 10 éves, amikor szülei a szomszédos Dovadola községbe küldték, hogy a kovácmesterséget tanulja. Onnan Medolába került, ahol 1875-től 1880-ig bő alkalma volt, hogy a szocializmus tanaival megismerkedjék. Felsőbadiulása után Doviában nyitott műhelyt. Ennek a községnek nem volt valami jó híre, mert veszekedő és varekudó kedvű lakosai voltak. Itt talált apám munkát és itt kezdte hirdetni a szocialista tanokat. Rövid időn belül szépszámu hívet szerzett, azonban a rendőrség elég durva kézzel avatkozott bele a dolgokba. Szétverte őket...”

Ez a néhány mondat eléggé jellemző képet nyújt Mussolini atyjáról, akinek a személyét eddig sűrű homály fedte. Most az öreg falusi kovács egyik személyes barátja, *Fransesco Bonavita* írta meg „Il padre del Duce” — „Mussolini atyja” — című könyvében Mussolini apjának életét. A Duce maga vizsgálta felül ezt a könyvet a benne foglalt adatok autentikusságára vonatkozólag és azzal, hogy engedélyezte a könyv terjesztését, igazolta az adatok igaz voltát. Benito Mussolini — meséli Bonavita — gyors felfogó képességét, erős akaratát, egyeneslelkűségét és rendszeretét az anyjától örökölte. Apjáról az elvhűség, harckészség, a veszély semmibevevése, bátorsága és az elhatározások gyorsasága maradt reá.

Ebben a könyvben csak kevéssé foglalkozik a szerző Mussolini családfájával. Mindössze néhány sort szentel nagyapjának és nagyanyjának. *Luigi Agostino*, Mussolini nagyapja városi rendőrtiszt volt és egyben gazdász is. Nagyanyja, *Marianna Ghetti*, magas, sovány nő volt. A család

ebédje a hét hat napján zöldséglevesből állott, míg a vacsora rettek, vagy más ilyen nyers gyökér volt. A család ebédjét egy közös tából katalagta. Vasárnaponként félkiló juhhusból készült levest kaptak. A kis család állandóan szűkséget szenvedett.

Miután Alessandro Mussolini, a Kovács, a San Cassiano-i kis templomban oltár elé vezette a finom érzésű *Rosa Maltoni* tanítónőt, felesége szüleit is magához vette. *Giuseppe Maltoni* akkor már rokkant öreg ember volt. A falusi kovács házasságából három gyermek származott: Benito, Arnaldo és Edvige. Alessandro Mussolininek keményen kellett dolgoznia, hogy családját eltartassa. Ezenkívül még nagyon „könnyűkezu” is volt. Mindenki segített, aki csak hozzája fordult.

A kovácmesternek soha se volt pénze, de barátai mindig szíves fogadtatásra találtak asztalánál. Barátaival szemben mindig áldozatkészségre volt büszke volt a szegénységére. A legszívesebben politizált, néha talán tulsokat is. Garibaldin és Mazzinin kívül Bakuninnak is voltak hívei akkoriban Olaszországban. Bakunin első hívei közé tartozott a fiatal falusi kovács, akit elvtársai a legnagyobb elragadtatással hallgattak, amikor az új tanokat hirdette. Az Alessandro Mussolini köré sereglett kis csoport a nemzetközi szocializmus első hívei közé tartozott és a szocialista tanokat saját eszméik szerint magyarázták. Alessandro Mussolini öntudatos, határozott jellem volt és lelke tiltakozott az ellen, hogy többi munkástársaival szemben erőszakosan fellépjen, holott ezek nem jó szemmel nézték csoportjukat. Ellensége volt a fegyveres erőszaknak és a felfegyverzett védelemnek.

— Mi, akik a szeretetet és az emberbaráti érzéseket hirdetjük, — mondta, — nem szabad, hogy megtagadjuk saját tanainkat és ugyanazok ellen a munkások ellen, akiket testvéreknek tekintünk, erőszakosan fellépünk és ellenük harcolunk.

Bár meggyőződéses szocialista volt, Alessandro Mussolini a királyságnak mégis buzgó híve volt. Ez azt jelenti, hogy a Savoyai királyi

családnak volt híve és Margherita királynő ösztönös hódolója. Volt eset, amikor a szocialista párt ellen is fellépett. Akkoriban, 1904-ben éppen képviselő-választások voltak. A szocialista párt a republikánus-párt ellenfele volt. Az utóválasztások alkalmával a két párt kibékült és a szocialista-párt a megkötött paktum alapján elrendelte, hogy hívei a republikánus jelölteket támogassák. És a szerződés egész Olaszországra érvényes volt, de Predappioban, ahol Alessandro Mussolini volt a helyzet ura, nem lehetett keresztülvinni. A szocialista-párt ekkor az engedelmesség megtagadása címén kizárta Alessandro Mussolini kovácmestert tagjai sorából, de a kormány jelöltje, egy monarchista, Alessandro segítségével bekerült a parlamentbe.

A Duce apja sohasem járt iskolába, mégis sokat tudott. Nagyon olvasott volt. Kedvenc olvasmányai közé tartoztak *Mansoni*, *Macchiavelli* és *Carducci* művei. Ezeket a könyveket adta olvasni gyermekeinek is, mert tudta, hogy milyen nagy befolyást gyakorolnak ezek a nagy írók az ifjúságra. Nagyobbik fiát különösen sokra tartotta. Dacára ennek, sokszor volt nézeteltérésük. Amikor Benito egyik napon kijelentette, hogy semmi kedve sincs arra, hogy falusi tanító legyen, az apja azt tanácsolta neki, hogy kérvényezzen meg egy falusi jegyzői állást. Benito azonban ezt is visszautasította, mire a kovácmester haragjában így fakadt ki:

— Sem tanító nem akarsz lenni, sem falusi jegyző, mi akarsz hát lenni? Talán miniszterelnök?

Alessandro azért nagyon büszke volt a fiára. Midőn egyszer egy vidéki hatalmassággal Forliban sétált és ez a Romagna nagy és híres emberit sorolta fel, így szólt hozzá Alessandro Mussolini:

— Uram, egyet elfelejtett. A fiamat, Benito...

1910-ben halt meg a büszke falusi kovácmester. Sem neki, nem a feleségének nem adott meg, hogy elérjék azt az időt, amidőn a fiút a világtörténelembe lépett.

ELISMERÉS REINHART KÁLMÁN dr-nak AZ ARADI IPAROSBANK JUBILEUMI KÖNYVKIADVÁNYA SZERKESZTŐJÉ- NEK ÉS AZ EMLÉKKIÁLLÍTÁS RENDEZŐJÉNEK.

Reinhart Kálmán dr-nak az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete igazgatósági határozata értelmében a következő köszönőlevelet küldték:

Cooperativa de Credit a Industriasilor din Arad — Aradi Iparosok Hitelszövetkezete.

Arad, 1934. október 27.

Szövetkezetünk igazgatósága f. hó 22-én tartott ülésén öszinte hálával és elismeréssel állapította meg, hogy szövetkezetünk 35 éves fennállásának megünneplésére a f. hó 21-én tartott diszgyűlésének fényes külsőségek között és igazi szövetkezeti szellemben való megrendezése első sorban is Nagyságod kiváló szakértelmének és körültekintő fáradozásának köszönhető. Igazgatóságunk örömmel és büszkeséggel állapította meg azt is, hogy ilyen nagyméretű, a tagok százai által látogatott, fényes szövetkezeti ünnepséget Aradon még sohasem rendeztek.

Igazgatóságunk ezt Nagyságod érdemének ismeri el és biztató jelt lát abban, hogy a jövőben még fokozottabban számíthatunk Nagyságod hasznos közreműködésére szövetkezetünk munkájában.

A diszgyűlés alkalmából Nagyságod által rendkívüli intelligenciával, különös ügyszere-ttel és a szövetkezeti ügyekben való nagy jártassággal szerkesztett emlékfűzet messze földön hirdetni fogja szövetkezetünk gyönyörű fejlődését, — a Nagyságod tervei és utmutatásai alapján készült képek és ábrák pedig szövetkezetünk hivatalos helyiségében lesznek állandó tanubizony-ságai Nagyságod értékes munkájának.

Igazgatóságunk f. hó 22-i ülésén öszinte hálájának és köszönetének adott kifejezést Nagyságodnak szövetkezetünk további előhaladása érdekében kifejtett kiváló, nem mindennapi működéséért, — köszönetét jegyzőkönyvben örökítette meg és midőn erről Nagyságodat értesítjük, arra kérjük, támogasson továbbra is bennünket nagy tudásával és rendkívüli szakértelmével, hogy közelebb jussunk kitűzött célunkhoz:

Aradváros kézműiparoságának boldogulásá-hoz.

Szövetkezeti üdvözléttel:

Cooperativa de Credit a Industriasilor din Arad — Aradi Iparosok Hitelszövetkezete.

Dr. Gabos Jenő s. k.

Bakács Miksa s. k.

A KÖZSÉGI ÜZEMEK ÓRIASI DEFICITJE MAGYARORSZÁGON.

Lapunk hasábjain sok szó esett egyes városok rezsimumkáinak a városok mai vezetősége által való erőszakolásáról. Nem lesz érdektelen ide iktatnunk, hogy Budapest székesfőváros deficitese költségvetésének legnagyobb ballasztja éppen a város 429 millió pengőt kitevő és a községi üze-mekbe, (villany, víz, csatorna, gáz, fürdők, kór-házak) való befektetése, amely összesen egy, az az egy százalék hasznót hoz a fővárosnak, hol-ott a községi kölcsönkötvényeknek csak a kamat-ja 5 százalék, míg a törlesztés és a kölcsönfel-vételnél szokásos árfolyamvesztéség miatt leg-alább 11 százalék az évi teher. Ezért évi 10 szá-zalékot fizet rá községi üzemekre a magyar fővá-ro, vagyis 43 millió pengőt, mely lejben több egy-milliárdnál. Így fest a külföldi rezsipélda. Cs.L.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÓ NYUGDÍJAI- BÓL AZ ÁLLAM SE FOGLALHAT LE ÖSSZEGET.

A pénzügyminiszter elhatározta, hogy az ér-vényben levő törvények alapján a társadalombiz-tosító pénztár tagjainak nyugdíjából a legkisebb összeg sem vonható le állami tartozás fedezésére és így a jövőben az államnak a törvény által en-gedélyezett más eszközökkel kell követelését biz-tosítani.

REND BEN A SZÉNAJA

Procc urhoz bemegy a házitartó és panasz-kodik, hogy a kisfiuval nem boldogul, mert az folyton nevet.

— Hja, barátom, — mondja Procc ur, — az én fiam könnyen nevet.

Példátlanul szigorú adó- behajtás készül a hazai nagyiparra kivetett közterhek kikényszerítésére

Ellenőrző pénzügyi közegeket küldenek ki a gyárakhoz, hogy felülvizsgálják az elszál-lított áru mennyiségét. — Az ellenőrök percentet kapnak a behajtott adóból. — Egy havi késedelem után 5 százalék, két havi után 10 százalék, három havi után 15 száza-lék a késedelmi kamat.

A pénzügyminiszterium a gyárak és nagy-ipari vállalatok adójának kivetésére és behajtásá-ra új rendszert vezetett be s e rendszerről kör-rendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz.

A rendelet a gyárakra vonatkozólag megvál-toztatja az adózás eddigi rendszerét s az egész gyáripari termelést ellenőrzés alá veszi abból a szempontból, hogy milyen összegeket kell adó fizetésére fordítani.

Minden hónapi késedelem után kamatot számita-nak fel s

az ellenőrző közegek mélyen belenyúlnak a gyáriparigazgatás könyveibe.

A pénzügyminiszter körrendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben tudomásuk-ra hozza a könyvvizetés módzatait, valamint a gyáraknál és a vállalatoknál végzendő adóbehaj-tást. A rendelet értelmében

ha valamelyik vállalat nem fizet a következő hónap 30-áig, az illetékes adóellenőr kiszáll a helyszínre és megállapítja az előző hónap-ról fennálló tartozás összegét.

Ha a kivetett összeget nem fizeti ki idejében a vállalat, úgy ötszázalékos többlettel terhelik meg a következő hónapban.

Kéthónapos mulasztás eltelté után tíz, majd a harmadik hónapban tizenöt százalékra emel-kedik a bírság.

Ahol az előző hónapokhoz viszonyítottan az adó csökkentését fogják észlelni, ott a helyszínen fog-ják annak okait kikutatni.

A gyáraknál levő ellenőrző adóügyműkök sa-

ját felelősségükre kötelesek felülvizsgálni a gyár területéről elszállított árumennyisége-ket és meggyőződni arról, hogy azokat be-vezették-e a könyvekbe.

A pénzügyminiszterium elhatározta azt is, hogy az adófizetők adósságaiból származó juta-lékalapokból csak azok az adóhivatali tisztviselők részesedjenek, akik a behajtásnál ténylegesen te-vékenykedtek. Ezeket az alapokat az illetékes pénzügyi adminisztrátorok táblázatai szerint fog-ják kiosztani és

kizárják a jutalékból azokat a tisztviselőket, akiknek nem volt részük a hátralékok behaj-tásánál.

A pénzügyminiszteriumnak a gyárak adóbe-hajtására s kivetésére vonatkozó új rendszere szerint

az ellenőrző hivatalok kötelesek megszerezni az óránkénti produkcióra és a munkások szá-mára vonatkozó adatokat is, amelyeket a vállalatok kötelesek lesznek havonként spe-ciális táblázatokra vezetni.

A táblázatokon szerepelni fog a gépek száma, a nyersanyag mennyisége, a feldolgozott mennyi-ség, a különböző gyártmányok, a fizetések, a tü-zelőanyag, a veszteség az összes anyagoknál, a ténylegesen dolgozott órák száma, az egész vál-lalat óránkénti termelése és más, a termelésre és az üzemmenetre vonatkozó adatok.

Az új rendszer valószínűleg zavarólag fog hatni a gyárak és iparvállalatok üzemének me-netére és felesleges zaklatásoknak fogják kitenni azok vezetőit.

Nem követelhet az állam az árlej-tési rendelkezések mellőzésével történt közszállítási ügyletek után kártérítést

A legfőbb semmitőszék elvi állásfoglalása megköveteli a közszállítási rendelkezések teljes betartását.

Rendkívül érdekes elvi jelentőségű jogi dön-tést hozott a Semmitőszék egy olyan kereskedel-mi perben, ahol az állam volt a felperes.

Főlöszleges ismételés volna felemlíteni azt a rendszerre vált szokást az állami és közszállítási árlejtéseken, hogy meghívják egy csomó céget, beadták velük az ajánlatot és a szóbanforgó közhatóság más cégtől szerzi be az árut, amely nem is vett részt az árlejtésen.

A jelen esetben fordítva történt. Mihály Fe-renc cluji kereskedő 20 vagon zabot adott el a hadseregnek, amelyet azonban a kikötött időben nem szállított le. A hadsereg erre a szükségelt zabot más cégeknél szerezte be, de magasabb árak mellett és a cluji kereskedő ellen késedelmes szál-lításból eredő kár címén 500 ezer lejre pert in-dított.

A cluji törvényszéken Mihály Ferenc azzal védekezett, hogy nem volt köteles az árut leszá-lítani, mert az árlejtés, amelyen az ő ajánlatát fogadták el,

nem volt szabályszerűen meghirdetve, azon-kivül pedig az árlejtés eredményét a minisz-tertanács még nem hagyta jóvá, tehát az

annak alapján létrejött üzletkötés sem lépett még érvénybe.

Ezt az érvelést azonban a bíróság nem fogadta el és döntésében kimondotta, hogy Mihály Fe-renc indoklását csak a károsult fél, az állam-kincstár hozhatná fel, ha történetesen nem vet-te volna át a megvett árut. A törvényszék ma-rasztaló ítélete ellen a cluji kereskedő

a táblához felelősséget, amely az elsőfoku bi-róság döntését megsemmisítette és az álla-mot követelésével elutasította.

A kincstár felfolyamodása révén került az ügy most a Semmitőszék elé, amely kimondotta, hogy az árlejtésre vonatkozó törvényes rendelkezések közjogi jellegűek és azokra mindkét szerződő fél eredményesen hivatkozhat, vagyis

az árlejtés alapján létrejött szerződést nem-csak a szállító cég köteles betartani, vagy megtámadni, hanem az érdekelt közhatóság is

Ezen az alapon a hadügyi kincstárt végérvénye-sen elutasították a kártérítés igényével.

A kereskedelmi jellegű ügyben hozott semmi-tőszéki döntés természetesen ipari jellegű köz-szállításokra is érvényes.

Jogesetek a kisipar köréből

A MUNKAÜGYI BÍRÓSÁGRÓL SZÓLO TÖRVÉNY 44-İK SZAKASZA SZERINT A MUNKAÜGYI BÍRÓ KÖTELES ELSŐSORBAN A PERES FELEK KÖZÖTT (MUNKÁDÓ ÉS MUNKÁS) A BÉKÉT MINDEN TÖRVÉNYES MÓDON KÖZVETITENI ÉS CSAK HA EZ NEM SIKERÜLT, RENDELHETI EL AZ ÜGYNEK ERDEMBEN VALÓ TÁRGYALÁST. HA ERRÓL JEGYZŐKÖNYVI EMLÍTÉS NEM TÖRTÉNIK, A HOZOTT ÍTELETET A FELÜLVIZSGÁLATI FÓRUM MEGSEMMISÍTÍ ÉS AZ ÜGY ÚJ TÁRGYALÁST RENDELI EL.

A fenti elvi határozatot a budapesti törvényszék mondotta ki annak kapcsán, hogy a budapesti munkakamara egy ítéletét felülvizsgálta. Tekintettel arra, hogy a munkaügyi bíróság laikus tagjai, — tehát a munkaadó és munkavállaló, — szintén részt vesznek az érdemi ítékezésben és ezzel a szerepükkel jár, hogy a törvényt ismerjék, a már közölt munkaügyi döntvényeken felül a munkabíróság eljárási szabályait, valamint kapcsolatosan felmerülő kérdéseket is ismerjük.

A bíró, akinél a keresetet benyújtották, a feleket köteles lett volna a munkaügyi törvény 44-ik szakasza szerint békülésre felhívni és enélkül érdemi tárgyalást nem tűzhetett volna ki. A törvény 44-ik szakasza, amely a munkaügyi bírósági eljárást szabályozza, kötelezően írja elő ezt az eljárást.

„Az első megjelenés alkalmával a munkaügyi bíró vagy helyettese megvizsgálja az ügyet és a feleknek a békés megegyezést ajánlja. Minden módot megpróbál e cél elérése végett. Ha a megegyezés sikerül, annak eredményét jegyzőkönyvbe veszi, amely a végleges határozatnak felel meg. Ellenkező esetben a bíró úgy fog eljárni, hogy lehetőleg az ügy egy tárgyaláson befejeződjön.”

Abban a jogesetben, aminek végső eredményét fentebb közöljük, a bíró nem vette fel a jegyzőkönyvet arról, hogy a felek között a kibékülés megpróbáltatott és az ügyet érdemben enélkül tárgyalta. A törvényszék az ítéletet megsemmisítette, mert a törvény által kötelezőleg előírt eljárás nem történt meg és így a törvény 44-ik szakaszában körülírt elvi eljárást a bíróság megsértette, mert érdemben jogosan ezen oknál fogva nem tárgyalhatta volna le. Ennek az indoknak alapján az ügyet a törvényszék új tárgyalásra és az eljárási szabályok megtartása melletti eljárására utasította.

ALLANDÓ VESZÉLYEL JÁRÓ IPARI ÜZEM MUNKÁDÓJA MEG AKKOR IS FELELŐS AZ ÜZEMBEN KELETKEZETT BALESET OKOZTA KÁRÉRT, HA A KÖTELES GONDOSÁG ELMULASZTÁSA NEM OT TERHELI.

A felelősség elkerülése végett az alkalmazott munkás vétkessége igazolandó.

Egy ipari üzemben egy munkás kazánkovács munkát végzett. A vas kalapálása közben egy erős szikra pattant ki,

a szikra a munkás balsemébe hatolt, aminek következtében az erre a szemére megvakult.

A ezenvedett kárért a munkás a munkaadó ellen pert indított.

As alperes munkaadó kérte a kereset elutasítását, mert a

sükséges védőeszközök megfelelő helyen ki voltak téve.

Miután a köteles gondoságot a munkások testi épségének megóvása végett gyakorolta, mulasztás nem terheli. As pedig, hogy a munkás a szemüveget nem használta, a munkás mulasztása, így a baleset csakis az ő hibájából állhatott elő.

A szakértő meghallgatása után megállapítást nyert, hogy

COOPERATIVA DE CREDIT + ARADI IPAROJOK
A INDUSTRIALILOR ARAD + HITEL SZÖVETKEZETE

CREȘTEREA A TAGOK NUMARULUI ȘĂMĂNAK MEMBRILOR: NÖVEKEDÉSE

1922

385

1924

481 MEMBRI

1926

563

1928

794 TAG

1930

934

1932

1187 MEMBRI

1934

1338 TAG

a szikra kipattan még akkor is, ha a legjobb vasanyagot használják fel.

Az ócska vasanyag kalapálása közben pedig a szikrák kipattanása szinte elkerülhetetlen. E munka elvégzéséhez tehát

a védőeszközök használata szinte elkerülhetetlen.

Megállapítást nyert az is, hogyha a munkás a védőeszközöket használja, úgy a szakértők szerint is az a munkást a munka elvégzésében gátolja.

A szemüvegek a munka közben áttűzsednek és a munkás szemét égetik, tehát ennek a használata is veszéllyel jár.

A kihallgatott tanúk vallomása alapján megállapítást nyert, hogy a védőeszközök (szemüvegek) rendelkezésre állottak ugyan, azok látható helyen állottak, de

azok használatára sem a munkaadó, sem a munkavető a munkásokat nem figyelmeztette és azok használatára azokat nem utasította.

Tekintettel erre a bíróság a munkaadót a kár megfizetésére kötelezte. A munkaadó az üzem veszélyes voltánál fogva, tekintet nélkül arra, hogy a kellő gondossággal jár-e el, avagy nem, a jelen esetben — felel. A védőeszközöket beszerezte ugyan, de az üzem veszélyes voltánál fogva a jogszabályok értelmében

mulasztás nélkül is felelős, azon az alapon, mert veszélyes üzemet tart fenn

tehát az ebből okozott károkért ezen a címen is felelne.

Tekintettel arra, hogy

a szakértők vallomása alapján az üzem ve-

szélyes volta nyilvánvalóan kiderült és a munkást a szemüveg használatára senkinek utasította és nem figyelmeztette, ezen az alapon a munkaadót mulasztás is terheli.

Ezeknek az indokoknak alapján a munkás vétkes magatartásából a kár keletkezése igazolható nem volt, miért is a keresetnek helyt kellett adni.

Közli: Dr. Kele Sándor.

BORBÉLY- ÉS FODRASZÜZEMEK ZARÓRAJA.

A Hivatalos Lap 1934 október 23-án megjelent 244-ik számában közli a munkaügyi miniszteriumnak a szállodákban, fürdőkben és egyéb helyeken működő borbély- és fodrászüzemek zárórájának szabályozására vonatkozó rendeletét.

A munkaügyi miniszterium 1934. október 12-én keltetett 75470 számú rendeletével a városokban, szállodák, fürdők, klubok, kávéházak, állami- és magán-intézmények stb. mellett működő borbély- és fodrászüzemek záróráját a következőleg állapítja meg:

Hétköznapokon déli 13—15 (1—3) és este 20 (8) órákor, míg a vasárnapokat és ünnepnapokat megelőző estéken esti 23 (11) órákor.

Vasárnapokon és a törvényes munkaszüneti napokon a borbély- és fodrászüzemek egész nap zárva tartandók.

CSALADI CSENDELET.

Kohn elmegy a családjával a fényképészhez. A mester rá szól Kohnra:

— Tessék barátságos arcot vágni!

Kohn ránéz a feleségére és így szól:

— Rebeka, menj ki!

Culori preservative **CONTRA**
HELLONIUM **RUGIENI**

product de calitate pt.
fond şi de acoperit
in toate nuanşele

Cereti
oierete speciale! **HEL-LA** Laborator
Chimic Arad
Strada eminescu 27.

Kik lettek munkakamarai elnökök és tagok az Ora- dean, Alba-Iulian, Diciosan- martinban és Deván léte- sített fiókoknál

A Hivatalos Lap 1934. október 23-án meg-
jelent 244. száma közli a munkaügyi miniszte-
rium szeptember 24-én kelt 67.998 számú ren-
deletét, amelyben kinevezi az aradi munkakama-
ra körzetéhez tartozó Oradeán és Alba-Iulian
létesített munkakamarai fiókok vezetőségének
tagjait.

Az oradeai fióknál elnök: *Clonda Ioan*, a
miniszterium delegátusa: *Iuliu Muth*.

Tagok a munkásszakosztályban: *Petru Chis*,
póttag: *Alexandru Pop*. Magántisztviselők szak-
osztályában: *Ion Clonda*, póttag: *Ioan Tocai*.
Kisiparos szakosztályban: *Ioan Balogh*, póttag:
Ioan Jigovan.

Alba-Iulian fióknál elnök és a miniszterium
delegátusa: *Dumitru Tanu*. Tagok a munkás-
szakosztályban: *Pano Mihail*, póttag: *Mogu*
Simion. Magántisztviselők szakosztályában: *Du-*
mitru Tanu, póttag: *Sergiu Muntean*. Kisiparo-
sok szakosztályában: *Petru Beliger*, póttag: *Jon*
Comsa.

A Hivatalos Lap ugyanezen száma közli
folytatólag a munkaügyi miniszterium október
12-én kelt 75.624 számú rendeletét, amelyben az
aradi munkakamarához tartozó Diciosanmartin
fiókjának vezetőségét nevezi ki. Diciosanmartini
fióknál elnök és a miniszterium dele-
gátusa: *Varga Ion*. Tagok: a munkásszakosztály-
ban: *Solymosi Gheorghe*, póttag: *Cinchina Zaha-*
ria. Magántisztviselők szakosztályában: *Varga*
Ion, póttag: *Panaitescu Alex*. Kisiparos szak-
osztályban: *Popovici Jon*, póttag: *Gocsnan Si-*
gismund.

Folytatólagosan közli ezután a miniszterium
október 17-én kelt 76.904 számú rendeletét,
amelyben az aradi munkakamara Deván műkö-
dő fiókjának vezetőségét nevezi ki.

Devai elnök és a miniszterium delegátusa:
Sibila Alexandru. Tagok a munkásszakosztály-
ban: *Homorodean Dumitru*, póttag: *Jurca I. I.*
Dumitru. Magántisztviselők szakosztályában:
Epure Dumitru, póttag: *Taloescu Vasile*. Kis-
iparos szakosztályban: *Todea Nicolae*, póttag:
Ister Miron.

ELNYELI A BUDAPESTI FÉRFI SZABÓIPART A KONFEKCIÓ.

A budapesti szabóiparosok körében bomlási
folyamat indult meg. A magyar fővárosban
ugyanis már kétezen felül bedolgozó lettek a
tömegvállalkozó nagyüzemeknek, amelyek ugy-
szólván filléreket fizetnek a munkáért: nadrág
megvarrásáért legjobb esetben egy pengőt, ka-
bátért 2—3 pengőt, mellényért 50—70 fillért. A
magyar főváros férfiszabóipartestülete több
mint háromezer szabómestert anyakönyves és
ezeknek jóformán csak harmadrésze él önálló
gazdasági életet. Az egyik kereskedelmi érde-
képviselő éppen azt ajánlotta a kereskedelmi mi-
niszternek, hogy hívja össze a legsürgősebben a
konfekciósokat és az iparosokat a helyzet meg-
vitatására. A kisiparosság reméli, hogy a keres-
kedelmi miniszter talál majd módot a konfekció
kisipar megmentésére.

VOLT CSALADTAG.

— *Paliha rossz volt és a mamától hatalmas*
nyaklevest kapott. Vörös arccal áll odébb és a
tatájával találkozik, aki megkérdi:

— *Na, Pali, mi újság?*

— *Semmi. Összeveszttem a feleséggel.*

SZIGORU INTÉZKEDÉSEK a forgalmi adót fizető vállalatokkal szemben

A termelés mennyisége alapján ellenőrzik a forgalmi adó fizetését. —
Új intézkedések a gránitkocka és a kályhák forgalmi adójára.

A fényüzési és forgalmi adótörvény alkalmat-
ozása céljából a pénzügyminiszterium a következő
újabb rendeleteket adta ki:

A GRANITKOCKÁK FORGALMI ADÓJA.

A forgalmi adótörvény csak a nyers grá-
nitköveket mentesíti a forgalmi adó alól. Az ucca-
kövezéshez használt gránitkockák 2.4 százalékos
forgalmi adó alá esnek.

A KÁLYHAGYÁRAK FORGALMI ADÓJA.

A kályhagyárak által előadott kályhák után
a forgalmi adót a teljes számlázási ár szerint kell
fizetni, beleszámítva a kályha teljes felszerelését,
vagyis az ajtókat, rostélyokat stb.

A GYÁRAK ELLENŐRZÉSE.

A forgalmi adót fizető gyárak jobb ellenőr-
zése céljából a pénzügyminiszter elrendelte az
ilyen gyárak termelésének bizonyos időre való

meghatározását. E célból a gyárak kötelesek ha-
vonként a pénzügyigazgatóságoknak kimutatást
beküldeni, amelyet a speciális regiszterrel egy-
idejűleg kell bemutatni. A kimutatásnak a kö-
vetkező adatokat kell magába foglalnia:

1. A gépek száma és pedig:
a) amelyek nyersanyagot készítenek,
b) amelyek készárut állítanak elő.
 2. A gyártmányok minemisége.
 3. A vállalat óránkénti termelése kilogram-
mokban.
 4. Az egy hónap folyamán kidolgozott mun-
kaórák száma.
 5. A munkásoknak kifizetett fizetések a ren-
des havi kimutatások alapján.
 6. A felhasznált tüzelőanyag.
 7. A gyártás folyamán előálló nyersanyag-
vesztesség.
 8. A mellékanyagok százaléka, amelyeket a
készgyártmány előállításához felhasználnak.
- Az ellenőrzést a gyáraknál a fenti adatok
alapján kell lebonyolítani.

Minisztertanácsi rendelkezéssel a csak belföldieket érdeklő közszál- lításokat „sürgős”-eknek minősítették...

Első árlejtéskor elegendő 15 nap, a második nál 10 nap. — Nem kell a központi árlejtő bi-
zottság előzetes jóváhagyását sem kérni.

Mit szól mindezekhez a legfőbb semmitűszék?

A Hivatalos Lap 1934 október 22-én kelt 243-
ik száma hozza a minisztertanács 1934 október
10-én hozott 2112 számú határozatát a belföldi
szállítók érdeklő árlejtések megnevezési idejé-
nek módosítására vonatkozólag.

A közszállításokra vonatkozó árlejtések, ame-
lyek élelmiszerek beszerzésére, takarmány, fűtő-
anyagok, textilárak, bőrárak, ruházati cikkek,
irodászerek és karbantartási cikkek beszerzésére,
valamint bérletek és szerződések megkötésére vo-
natkoznak, amelyeknél a külföldi konkurrencia
egyéltalában nincsen érdekelve, úgy a részleges,
mint teljes munkálatokra, vagy szállításokra vo-
natkozólag a közszállításokról szóló törvény 94
paragrafusának 2-ik bekezdése értelmében sürgő-

seknek jeleztetnek ki és ennek alapján a Moni-
torul Oficialban, valamint egyik legelterjedtebb
napilapban való közlésükre az első árlejtés alkal-
mából elegendő 15 nap, míg a második árlejtés
alkalmából 10 nap elegendő anélkül, hogy a köz-
ponti árlejtő bizottság előzetes jóváhagyását kel-
lene kikérni, ahogy azt a közszállításokról szóló
törvény 22-ik paragrafusa előírja.

A rendelkezés előreláthatólag súlyos bonyo-
dalmakat fog előidézni, mert mint azt a múltban
számos alkalommal tapasztaltuk, a bíróságok és
a legfőbb semmitűszék mint legfelsőbb fórum
mindenkor a törvény teljes végrehajtását kíván-
ják meg.

KITERJESZTETTEK CSEHSZLOVAKIA- BAN A KERESKEDELEM KÉPESÍTÉSHEZ KÖTÉSÉT.

Csehszlovákiában a kereskedelem képesítés-
hez van kötve. Ujabb törvényjavaslat került a
parlament elé, amely ezt a képesítési rendszert
még jobban kiterjeszti. A képesítés alapja az új
törvényjavaslat szerint annak a kimutatása, hogy

az illető a kereskedelmi szakmát legalább két
éven át rendszeresen kitanulta, a kereskedel-
mi továbbképző iskolát eredményesen látog-
gatta és letette a segédi vizsgát, majd a ke-
reskedelemben gyakorlatilag működött.

Ennek a gyakorlati működésnek és a tanulói-
dőknek

összesen legalább 5 évet kell kitennie.

A tanulói idővel egyenértékű valamely ipari üzem-
ben való irodai munka, azonban az esetben is
a tanuló és gyakorlati működési időnek legalább
5 esztendőtt kell felölelnie. A kormány által kijel-
ölt kereskedelmi iskolák bizonyítványa részben
helyettesítheti a tanulói időt. Új rendelkezés, hogy
a műszaki főiskolák, az egyetemek jogi fakultá-

sai és a gyógyszerészeti főiskola természettudo-
mányi fakultása az államvizsgák letétele után he-
lyettesíthetik a tanuló és gyakorlati éveket. Ér-
dekes az az új rendelkezés is, hogy a kereskedő
felesége, ha férje üzletében legalább 5 évig mű-
ködött, mentes a képesítési kényszer alól.

FELBOMLOTT A PÁNTKARTEL.

A „BIN”, a pántkartell központi eladási iro-
dája, beszüntette működését, miáltal a pántkartell
felbomlottnak kell tekinteni. A pántkartellnek a
kegyelemdőfést a Grundmann Vasárugyár R. T.
adta meg, amely folyó évi szeptember 1-re fel-
mondotta a kartellszerződést. Kétségtelen ezek
után, hogy e cikkben lényeges árlemorzsolódások
várhatók.

BEGREIFLICH.

— *Innerhalb einer Stunde sind Sie schon*
zum viertenmal da, um das Zimmer zu besich-
tigen.

— *Ja, es gibt noch einiges, das ich nicht*
gesehen habe.

Elhalasztották az új külkereskedelmi rend életbe léptetését

Az értekezleten, mely kedden az ipari és kereskedelmi minisztériumban az új behozatali és kiviteli rendszer végrehajtási utasításának kidolgozása ügyében folyt le, éles nézeteltérés keletkezett a Nemzeti Bank képviselője és a miniszter között. A végrehajtási utasítás kidolgozására kiküldött bizottság ülésén megjelent Stoicescu, a Nemzeti Bank egyik igazgatója is és kijelentette, hogy ő nem írhat alá értelmetlenségeket. Hevesen tiltakozott a végrehajtási utasítás tervezete ellen Constantiniu vámvezérigazgató is, aki ki-

jelentette, hogy képtelen végrehajtani a folyton változó vámrendelkezéseket.

A bizottsági ülésről való távozása előtt Stoicescu nyíltan ki is jelentette Manolescu Strunga miniszternek, hogy a Nemzeti Bank nem járulhat hozzá a végrehajtási utasításhoz. Tiltakozásának megvolt az eredménye, mert Manolescu Strunga miniszter elhatározta, hogy az új rendszer életbeléptetését két héttel elhalasztja, azaz a kivitelre vonatkozó intézkedések csak november 15-ikén, az új behozatali rendszabályok pedig december 1-én lépnek hatályba.

Mit tartalmaz az ipari vállalatok árpolitikájának ellenőrzéséről szóló miniszteri rendelet?

A kereskedelmi miniszter e hét keddjén hozta nyilvánosságra az ipari vállalatok és üzemek árpolitikájának fokozottabb ellenőrzéséről szóló rendeletét.

A rendelet az új behozatali és kiviteli szabályzat, a spekulatív törvény — ahogy nálunk az árdragítás ellen hozott törvényt nevezik — és a statisztikai törvény rendelkezéseire való hivatkozással rendeli a következőket:

1. §. Mindazon ipartelepek, amelyek részesülnek az iparfejlesztési törvény kedvezményeiben, valamint azok is, amelyek bármilyen külföldi árut vagy anyagot: gépeket, félgyártmányokat, nyersanyagokat, munkaeszközöket külföldről importálni szándékoznak, kötelesek a kereskedelmi minisztériumnak bejelenteni a következő adatokat:

a) nyersanyag-készletüknek, hozzávalóknak, fél- és készgyártmányaiknak november 1-én raktáron lévő mennyiségét.

b) gyártmányaiknak ugyanezen időpontban loco gyár érvényes eladási árait.

2. §. Minden árváltozást, amely eltér a november 1-én érvényben volt eladási ártól, a kereskedelmi miniszternek be kell jelenteni.

Az ipartelepek tulajdonosai ellen, akik a minisztérium által indokoltan nem talált áremelést hajtanak végre, haladéktalanul megindítják az árdragítási törvény alapján a kihágási eljárást.

3. §. Az első szakaszban kért adatokat a folyó év november 5-ig a gyárak telepe szerint illetékes iparfelügye-

lőségekhez kell beterjeszteni. Az iparfelügyelő személyében felelős azért, hogy ezeket az adatokat a legbizalmasabban kezelje.

4. §. A rendelkezés ellen vétők a közigazgatási uton alkalmazott büntetésen kívül a behozatal engedélyezése, valamint az árdragítási törvény által előírt büntetéseknek is kiteszik magukat.

Igy szól a miniszteri rendelkezés, amelynek célja — mint jeleztük — kizárólag az, hogy mérsékelje az új export-import rendelet árdragító hatásait. Az új külforgalmi szabályzat a külföldről beszerzett nyersanyagok és készárak árát mintegy 100 perccel drágítja meg a beszerzési árakkal és a behozatali költségekkel szemben. Az a külföldi anyag vagy készár, aminek beszerzési ára száz lej, a romániai importőrnek 200 lejbe fog kerülni. Természetes, hogy ez a drágítás rövid idő alatt áterjed minden belföldön előállított cikkre is s az egész vonalon áremel-behozatal negyedrészen kompenzációs alapon történt, a drágítás csak 20—25 százalékos volt, mert az exportőrök ennyi felárral adták át devizáikat az importőröknek. Ezen túl a devizák 40 százalékát a Banca Nationala kapja hivatalos árfolyamon, a szabad 60 százalékot pedig importra lehet ugyan felhasználni, de ennek árában meg kell fizetni azt az árfolyam-differenciát is, amelyet az exportőr a jegybanknak leadandó devizákon szenvedett. Mindez együttesen majdnem valamennyi relációban száz percces drágítást jelent. A kereskedelmi miniszter pedig azt akarja megakadályozni, hogy a vállalkozók a külkereskedelmi rendelet következtében jelentkező drágulási folyamatot ne használhassák ki mesterséges áremelésekre.

Betiltották a külföldi fajáncs-csempék behozatalát

Két-három hazai kerámiai gyár kérésére történt az intézkedés, amely tülött a célon, mert a hazai gyárak nem képesek finom fajtájú csempéket előállítani.

Bucurestiben és általában egész Romániában talán egyetlen évben sem volt annyi építkezés, mint ezen a nyáron, és az építőanyag-gyárak, valamint a kereskedők óriási forgalmat csináltak. A modern építkezéseknél igen nagy szerephez jutott a fajáncscsempe, amelyet főleg az egészségügyi berendezéseknél kezdenek általánosan alkalmazni. Ebben a cikkben Románia egész kivételes mennyiségűt importált, miután belföldön a finomabb árut nem állítják elő. A legtöbb árut Csehszlovákiából, Magyarországból, Németországból és Ausztriából hozzák be és az ottani gyárak romániai képviselői kitűnő üzleteket csináltak.

Ez az üzlet most váratlanul megakadt. Már a legutóbbi importengedélyek kiadásakor a kontingentálási bizottság csak egészen jelentéktelen mennyiségek behozatalát engedélyezte, sőt az ara-

di Andrényi-céget, amely több ízben is tett kísérletet arra, hogy a pécsi Zsolnay-gyártól hozhasson be fajáncscsempét, mindannyiszor elutasították. Az érdekelt importcégek, amelyek az építkezések állandó ostroma alatt állottak, a végén tudták csak meg, hogy miért nem engedik be újabban a külföldi fajáncsárut. Romániában van ugyanis két-három kisebb és újkeletű kerámiai gyár, amely szintén gyárt csempét, csak hogy ez az áru kizárólag kályhák építésére és közönséges burkolómunkákra alkalmas. Mégis ezeknek a vállalatoknak az intervenciójára a kontingentálási bizottság a minimumra korlátozta a finom külföldi csempe behozatalát. Az emiatt beállott erős áruhiány következtében igen sok építkezést nem lehetett idejében befejezni.

Érdekes kortörténelmi adatok a bajuszról és a szakállról

A cambridgei egyetemen — mint Londonból jelentik — az egyik női hallgató doktori értekezése tárgyául — a bajusz történetét választotta. Miért borotválják a férfiak bajuszukat? — ez volt a kérdés, amelyre kimerítő, az egyes korok szokásait, felfogásait fejtegető tanulmányban válaszolt. Az emberiség őskorából indul ki.

Véleménye szerint Ádám a paradicsomban még bajusztalan volt. A vallási legendák szerint ugyanis az angyalok mind sima ajkúak és állóak voltak; de ha valamelyikük bűnbe esett, ajka felett és arcán azonnal szörzet mutatkozott. Ádám állán is csak a tiltott gyümölcs élvezése után kezdett szakáll nőni.

A legendák után a doktorkisasszony áttért a történelemre. Idézte Tertulian császár szigorú rendeletét, amely megtiltotta, hogy a „Teremtő művét bárki megváltoztassa és szakállát levágassa”. Az egyiptomiak és Mezopotámia lakosai már jelen időszámításunk előtt ötezer évvel borotválkoztak, míg ellenben az asszírjai népeknek minél hosszabb volt a szakáll, annál szebbnek tartották a férfit, aki „büszkeségét” tarka szalagokkal átkötöztette, kendőbe burkolta.

Nagy Sándor volt az, aki a bajusztalanságot általánossá tette és pedig — az okadatolás elég különös — harcászati szempontok miatt. A nagy hadvezér ugyanis sok ütközetben azt tapasztalta, hogy a bajuszos, szakállas katonákat könnyebb harcképtelenné tenni. „Ha valaki megragadja bajuszát, szakállát, akkor kevésbé tud védekezni”. Nagy Sándor tehát kötelezővé tette katonáinak bajuszuk és szakálluk eltávolítását.

Hogy ez az adat mennyiben fedl a történelmi igazságot, bajos megállapítani, de tény, hogy a görögök is, a rómaiak is borotválkoztak. Hadrian császár azonban már szakállt hordott.

VII. Lajos francia király egy ideig szakállas volt, később borotválkozott. Mikor legelőször jelent meg sima arccal felesége, Eleonora Poitiers előtt, ez kinevette, ami annyira felbőszítette a királyt, hogy elvált tőle. Ennek viszont az volt a következménye, hogy a hozományt, Nyugat-franciaország nagyobb részét vissza kellett volna adni, ezt azonban VII. Lajos megtagadta. A dolog vége: hogy Anglia és Franciaország között háború tört ki, mely száz évig tartott.

Itt az esős ősz!

regi ruháimat

Hospodár-hoz küldöm

átfesteni, vagyileg tisztítani.

Arad, Strada Stoicescu 13.
és Strada Eminescu 3

OH, AZ A HÁBORÚ!

Két ur ül a kávéházban és arról beszélgetnek, hogy milyen irtózatosan borzalmas volt a háború. Egyszerre csak felsóhajt az egyik:

— Barátom, milyen jó is volt, amikor olyan rossz volt...

Ajánljuk versenyen felülálló géphajtó- és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, lébtörő, grádli, butorszövet, plüss, arik, butorugó, mindenféle kárpicoskellék. Zsák, zsineg, kötel, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyártmányok

Schöoberger és Grünstein R. T.

Arad, új Neuman ház

A PEKKEMENCEK FÜSTMENTES TŰZELÉSÉT RENDELTEK EL MAGYARORSZAGON.

Magyarországon eddig csak olyan kazánokra volt előírva a füstmentes tüzelés, amelyek rostállyal bírtak és felületük a 20 négyzetdecimétert meghaladta. Most a füstbántalom megakadályozása végett az iparjogi hatóságoknak joguk van eljárni a rostállyal nem bíró és fa, vagy készén égetéssel működő ipari tüzelésekkel szemben, mint a pekkemencék is és elrendelhetik a füstmentes tüzeléshez szükséges berendezés elkészítését.

BATAÉKNAK SEM JÓ ÜZLET ROMÁNIÁBAN A CIPŐ.

A zlini Bata romániai vállalata, a Bata S. A. R., Bucuresti, csak kompenzációs úton importálhat Romániába Bata-árut, mert az érvényben levő rendeletek értelmében Csehszlovákiából csak kompenzációs úton lehet árut behozni.

A Bata S. A. R. igazgatósága a napokban tartott ülésén úgy határozott, hogy üzletkört ezért mezőgazdasági termékek, állati termékek, fa, gyümölcs és bármilyen más romániai termékek és nyersanyag exportjára is kiterjeszti. A Bata S. A. R. vásárlásait kompenzációs export céljaira már meg is kezdte.

PRAGABAN IS PANG A SZALLODAIPAR.

A prágai szállodaipar vezetői az erősen lecsökkent forgalom miatt panaszkodnak. Így a naponta kiadható 5700 ágyból mindössze 40—50 százalék volt lefoglalva. A prágai szállodások a pangást a különböző utazási korlátozásokkal magyarázzák. Így például az osztrák államtisztviselőket ezidén arra kötelezték, hogy szabadságidejüket Ausztria területén töltsék el és ugyancsak elmaradt a német idegenforgalom is. Nagyobb lendületet a szállodaiparban csak a Prágai Vásár hozott.

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
kiszárazók által készített

elegáns

cipőt kaphat
olcsó árban!

A HÁZTULAJDONOSOK NEM TÖMÖRHETNEK KAMARÁKBAN, MERT A HÁZTULAJDON NEM PRODUKTIVITAS.

Timisoarán a Háztulajdonosok Egyesületének az volt a szándéka, hogy kamaráit változtassa át jellegét. Ilyen irányban kérelmet is nyújtott be a törvényszékhez, amely most foglalkozott a beadvánnyal és azt elutasította. A törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kamarák foglalkozási ágakat zárnak magukba és kamarák csakis produktív osztályok részére alakíthatók. Azonban a háztulajdonosok társadalma — mondja az indoklás — nem produktív, így az egyesület átváltoztatása nem lehet végbe.

MEGDRAGULTAK A MARHALEVELEK.

Az eddigi járlati illetékeken kívül az állategészségügyi alakra a következő külön illetéket kell befizetni a jövőben a járlatváltásnál: Nagy állat után 5 lejt, kicsi után 2.50 lejt, kos, juh, kecske, sovány disznó után 1.50 lejt, bárány és malac után 4 hónapos korig 1 lejt. A vágóhídi átírásnál nagy állatokért 10 lejt, juh kecske stb. után 2 lejt, négy hónapos malacért 1 lejt kell fizetni. Az eladásnál a nagy állatért 3, kicsiért 2 lejt, a többiért 1 lejt kell fizetni. A rendelet már életbe lépett és az egész ország területére vonatkozik.

A száraz bűkk
és gyertyán tűzifát

alkalmi olcsó árban vásárolhat.

AUFRICHT

fatelepén
Cal. Victoriei 1-2. Telefon 69.

Sulyos visszaélések a kontingentálási hivatalban

A kereskedelmi miniszter házkutatást tartott a behozatal országos központjában és egész sorozat kompromittáló iratot foglalt le.

Belekényszerítették a panamázásba a hazai gyárvállalatokat.

Manolescu-Strunga ipar- és kereskedelemügyi miniszter a kontingentálási szolgálat menetére vonatkozó panaszok miatt elhatározta, hogy bírói vizsgálatot tart ennél a szolgálatnál. Ennek keresztülvitelére a miniszter az ilfovi főügyész segítségét kérte. Az ügyész utasítására

a kontingentálási hivatal Lipscani utcán lévő helyiségét titkosrendőrök vették körül

és Manolescu-Strunga miniszter a főügyész és négy másik ügyész, valamint egy vizsgálóbíró és több rendőrtiszt kíséretében belépett az irodába. A miniszter rendeletére a tisztviselőket a hivatal nagytermébe hívták össze, ahol Manolescu-Strunga közölte velük, hogy kénytelen volt megtenni ezt a kellemetlen intézkedést, mert csak így mentesítheti a tisztviselői kart azoktól a gyanúsításoktól, amelyek érik. A hatósági közegek átvizsgálták az irodákat és az íróasztalokat

és az egész személyzetet megmotozták.

Az irodában talált összes okmányokat és iratokat a legszigorúbb vizsgálat alá veszik. A kontingentálási hivatalban történt házkutatással kapcsolatosan razziát tartottak ma tással kapcsolatban razziát tartottak a Pasagi Moc-uccában lévő feketetözsdén is.

Későbbi jelentések szerint a kontingentálási igazgatóságnál tartott helyszíni vizsgálatot a minisztertanács utáni külön értekezleten határozták el, amelyen Tatarescu miniszterelnök, Inculet belügyminiszter Manolescu-Strunga ipar- és kereskedelemügyi miniszter, Titeanu államtitkár, Vintila Ionescu aszsuranca vezérigazgató és Parisianu rendőrigazgató vettek részt. A vizsgálat a kontingentálási igazgatóságnak a Chrissoveloni-bankház épületében lévő irodáiban folyt le és délután fél kettőtől négyig tartott. A hatósági személyek az

összes íróasztalfőköket, pénztárazekrényeket felnyitották, azok tartalmát megvizsgálták, darabról darabra átolvasták az okmányokat, áttanulmányozták a regisztereket, felvilágosításokat kértek a tisztviselőktől és

egész sorát találták a be nem iktatott iratoknak, számlamásolatoknak és behozatali engedélyeknek.

Azt hiszik, hogy rendkívül fontos iratokat alkárult találni, amelyeknek titkos úton való elintézése nyilvánvaló. Megállapították, hogy

a kontingentálási hivatalon kívüli külső irodák is dolgoztak, amelyek kijárási tarifa szerint intézték el a kérvényeket. Az iparvállalatok nagyrésze ezeknek a kijáróknak közvetítésével szerezte meg behozatali engedélyeit, mert máskülönben kérvényüket kedvezőtlenül intézték volna el.

Ezeknek a kijáróknak szabad belépésük volt a kontingentálási hivatalba.

Az ügyészség részéről a nyomozást Procop Dumitrescu főügyész vezeti öt ügyész segítségével. A délutáni folyamán és este tízenöt főtisztviselő lakásán házkutatást tartottak. Ezek a főtisztviselők ezalatt a kontingentálási hivatalban őrizet alatt voltak és Oprea vizsgálóbíró hallgatta ki őket. Az egyik tisztviselő a többi nevében kijelentette, hogy örülnek ennek a vizsgálatnak, mert végre eloszlik az a gyanu, amellyel a becsületes tisztviselői kart is illették.

A kontingentálási hivatalban történt leleplezések nemcsak a főváros, de az egész ország gazdasági életének szenzációját képezik, annál is inkább, mert egyes hírek szerint az ügybe számos előkelő személy keveredett bele. Eppen ezért valószínűnek tartják, hogy az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium a házkutatásokkal kapcsolatban kommunikét ad ki.

Tizenhét fontos szakmai problémát tárgyal november 6-án és 7-ikén a vendégipar timisoarai országos kongresszusa

A november 6-án és 7-ikén Timisoarán tartandó országos vendégipari kongresszus programját a következőképpen állapították meg:

November 5-én hétfőn déli 12 óratól a vendégek fogadása a józsefvárosi vasúti állomáson. Este ismerkedési estély a „Lloyd Tavernában”.

November 6-án reggel 9 órakor szövetéségi igazgatósági tanácsülés a vendéglős ipartársulat tanácstermében. Az igazgatósági ülés tárgysorozata: 1. 1934. évi zárszámadás. 2. 1934. évi költségvetés. 3. Vendéglősök lapja. 4. Indítványok.

AZ ORSZAGOS VENDEGIPARI KONGRESSZUS RÉSZELETES PROGRAMJA.

Keddén délelőtt 11 órakor kezdődik a kongresszus a megyei prefektúra dísztermében.

TARGYSOROZAT:

1. Elnök megnyitja.
2. Hatóságok és intézmények képviselőinek üdvözlése.
3. A kereskedelem szabaddá tétele.
4. Az állami egyenes adók.
5. A bevét illetékei.
6. Betegségélyezés és balesetbiztosítás.

7. Vasárnapi munkaszünet.

8. Kereskedelmi és iparkamarai véleményezések.

9. Falusi kocsmárosok jogbéré.

Este 9 órakor bankett.

Szerdán, nov. 7-én délelőtt 9 órakor:

10. Termelők kicsinybeni árusítása.

11. Egészségügyi díjak.

12. Záróradíjak.

13. Üvegedények hitelesítése.

14. Zeneszerzők díjai.

15. A rummy-játék.

16. Indítványok.

17. A kongresszus berekesztése.

PÓRULJART KALAP.

— Mit ezóles hozzá, a Pista ráült a kalapomra.

— Na képzelem, most jól nézhet ki.

— Azt meghiszem. Három foga kiesett.

KEZDŐ URVEZETŐ.

— Nos, hogy megy az urvezetés?

— Sakkosan.

— Mi az, hogy sakkosan?

— Hol egy parasztot ütök el, hol egy futót.

Erélyes: kontárellenes mozgalom Petrosaniban

Moga Ionel dr. polgármester minden lehető elkövet az elszaporodott kontármunka kiirtása érdekében. — „Azokat az iparosokat is üldözni kell, akik a munkást kontárságba kényszerítik.“

A petrosani ipartestület előjárósága a napokban gyűlést tartott, amelynek egyik legfontosabb napirendi pontja a kontárkérdés volt. A kérdés megoldására a testület egy bizottságot választott, amelynek feladata lesz, hogy felkutatassa a város és a járás területén dolgozó kontárokat és azokat bejelentse az elsőfoku iparhatóságnak, ahol a törvény értelmében büntetésben részesülnek.

Ebben az ügyben előzőleg küldöttség járt a polgármesteri hivatalban, amely arra kérte Moga Ionel dr. polgármestert, legyen segítségére az iparosságnak a kontármunka megszüntetésében. A polgármester kijelentette, hogy mindenben segítségére lesz az iparosságnak és minden olyan kontárt, aki engedély nélkül dolgozik, megbüntetnek, beszűntítik a munkáját, csak közöljék a polgármesteri hivattal a kontárok neveit.

Az ülésen az egyik vezetőségi tag érdekes bejelentést tett. Kijelentette, hogy ő maga is a kontárság megszüntetése mellett foglal állást, de — sajnos, — vannak olyan iparengedéllyel bíró iparosok, különösen az építőiparban, akik dolgoztatnak ugyan köművesekkel, de a béreket nem fizetik rendesen, vagy egyáltalában adósok maradnak és így

a munkának nem marad más hátra, mint-hogy munkát vállaljon, mivel az egyes mesterek adósok maradnak nekik és ingyen nincs módjukban dolgozni.

A testület vezetősége a bejelentésre arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok a munkások, akik valamilyen okból kifolyólag nem kapják meg a bérüket, forduljanak az ipartestülethez, amely szigorú megtorlásért intervenniál az illető iparosok ellen.

ÉRDEKES ADATOK A JUGOSZLAVIAI AUTÓUTAKRÓL.

Jugoszlávia területén jelenleg 320 autóbuszvonallal van. Ezek összesen 1758 községet kötnek össze. Az autóbuszvonalak hossza 11500 kilométer. Ebből körülbelül 2000 kilométer párhuzamosan halad a vasutakkal. Eddig a legerősebb esztendő 1932 volt, amikor az autóbuszvállalatok 70 millió dinár adót fizettek. Azóta a forgalom lényegesen csökkent, úgy hogy ez az adótétel ma alig haladja túl a 40 millió dinárt. A forgalom tehát csaknem a felére esett vissza. Az autóbuszvállalatokba eddig körülbelül 150 millió dinár beföldi tőkét investáltak.

BOLDOG CSALÁDI ESEMÉNY

— Gratulálhatsz, barátom, boldog családi esemény történt nálunk.

— Gratn! Lány, vagy fiu?

— Egy frászt! Válok!

FRISEUREN ZUR BEACHTUNG!

Mit rücksicht auf die Verfügung des Art. 22 des Gesetzes über die Regelung der Sonntagsruhe sowie der Ministerialverordnung Nr. 75470 vom 12. Oktober, die Friesergeschäfte der Stadtgemeinden, die in Hotels, Baedern, Klubs, Kafeehäusern, staatlichen und privaten Institutionen usw. untergebracht sind, an Wochentagen zwischen 13 und 15 Uhr, abends aber um 20 Uhr und am Vortage von Sonn- und Feiertagen um 23 Uhr zu schliessen haben. An Sonntagen, sowie gesetzlichen Feiertagen haben diese Friesergeschäfte den ganzen Tag über geschlossen zu halten. Arbeitskammer macht die Friseurmeister aufmerksam, dass Übertretungen laut Gesetz bestraft werden.

**A RÖVID NŐI HAJVISELET ÉRDEKES
KÖZGAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEI
LONDONBAN.**

Londonból jelentik: A New Survey of London Life and Labour legutóbbi kötetében részletesen foglalkozik azzal, hogy a technika fejlődése és a munka „mechanizálása” milyen változásokat okozott a londoni lakosság foglalkozási megoszlásában. Igen érdekes adat az újabb foglalkozások közül az, hogy Londonban 12 évvel ezelőtt, amikor a nők még hosszú hajat hordtak, a fodrászszakma 12.000 embernek adott megélhetést, ma azonban 23.000 ember tevékenykedik a fodrászműhelyekben, ami kizárólag a megváltozott hajviselet követelménye.

**MELEG UNNEPLESBEN RÉSZESÍTETTEK
A 60 ÉVES BITTÓ FERENCET.**

Szombaton esete a timisoarai iparosság a Gyárudvar-vendéglőben vacsorát rendezett Bittó Ferenc bányagazdamester, a fémiparosok szakosztálya elnökének tiszteletére abból az alkalomból, hogy most töltötte be életének hatvanadik esztendejét. A vacsorán, amelyen kétszázan jelentek meg, az első felköszöntőt Oprea János, a szindikátus elnöke mondotta. Utána Sebestyén Béla szakcsoporti alelnök a fémiparosok ezüst koszorúját adta át a népszerű elnöknek, akit a többi iparos szervezet nevében Veterány Viktor dr. ügyész köszöntött fel.

NEM ÉRTI.

— Én nem értem magát. Valahányszor felszólítom, hogy fizessen, mindig úgy viselkedik, mint egy tavaszi rügy.

— *Ногы-ногы?*

— Egyszerűen — kibujik.

Hajmosó és hajszárító

készülékek
és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

**Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengl-ház.**

**UJ ITALMERÉSI ENGEDELYEKET CSAK
AZOKNAK ADNAK, AKIK FELMUTAT-
JAK AZ ILLETEK KIFIZETÉSET
IGAZOLÓ NYUGTAKAT.**

A pénzügyigazgatóságok italmérési osztályai az új engedélyeket csak akkor szolgáltatják ki, ha az engedélytulajdonos nyugtával igazolja, hogy az utolsó esedékes negyedévre (ez év okt.—dec.) kifizette az italmérési jog illetékcét, az úgynevezett taxa de brevet.

Akik az engedélyüket nov. 1-éig becserélés végett nem nyújtják be, azok engedélyét megsemmisítés céljából felterjesztik a vezérigazgatósághoz.

AZ ARADI IPAROSOK HITELSZÖVETKEZETE MÉRLEGEI 1921. DEC. 31-TŐL 1934. OKT. 10-IG,
amelyek feltüntetik a fejlődés menetét az utolsó 12 év alatt

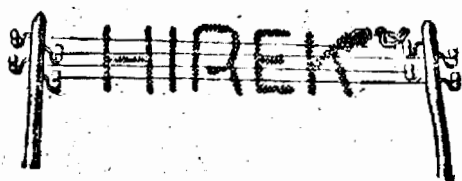
	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934X.10
Üzletrész	26400	109628	350268	508711	683446	1370555	2117744	3103989	4311770	5238115	5732537	5898257	6329023	6442494
Tartalékalap	5393	20000	29049	123587	322156	668225	793519	957682	1111770	1596335	1405475	1442581	1500000	1656151
Kihelyezések	3140	26925	779650	1802380	3760851	6247627	10811751	17941200	25992465	32053551	32415332	32121332	35570323	36813757
Betét	14107	59845	440550	1052704	2497899	5041770	9367253	16878206	20921705	24975148	26586449	26899656	27581824	27880241

VAGYON

Mérleg-számla 1938. december 31-én.

TEFIER

Pénztárállomány	— — — —	1.188.988		Üzletrészek	— — — —	6.175.188	
Készpénz más intézetnél elhelyezve	— — — —	1.133.000	2.321.988	Üzlet rész letétek	— — — —	153.835	6.329.023
Váltóköcsönök	— — — —		17.482.214	Tartalékalap	— — — —	1.027.922	
Folyószámla adósok	— — — —		16.598.395	Kétes követelések tartalék alapja	— — — —	472.078	1.500.000
Előleg kölcsönök	— — — —		99.335	Betétek:			
Óvadékok	— — — —		8.000	könyvecskében	— — — —	25.899.369	
Blanduzsei-u. 26. sz. ház	— — — —		163.666	folyószámlán	— — — —	1.450.167	
Berendezések	— — — —		123.000	heti betétek	— — — —	791.455	28.140.991
				Tagok letétei	— — — —		135.818
				Fel nem vett osztalékok	— — — —		7.499
				Átmeneti számlán	— — — —		189.044
				Nyereség	— — — —		404.223
			36.706.598				36.706.598

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, fél évre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, fél évre 150 lej, negyed évre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves köteteknél árendi díj.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Caminul Industriilor-Iparos Otthon.

NEMETORSZAGBAN A SZAKLAPOK OLVASÁSA — KÖTELEZŐ . . .

A berlini bíróság egy-egy hónapi fogházbüntetéssel sújtott két asszonyt, akik a fennálló rendelkezéseket áthágták. Az asszonyok azzal védekeztek, hogy nem volt tudomásuk a törvényes rendelkezésekről. A bíróság ítéletében kimondta, hogy a törvény nem ismerése nem mentesség és azért hozott ilyen súlyos ítéletet, mert ma minden embernek ujságot kell olvasnia és így akár napilapok, akár szaklapok útján tudomást szerezhet a fennálló újabban hozott rendelkezésekről.

Ez az ítélet egyezik ma már minden bíróság szokásos felfogásával, hogy saját érdekében minden iparos köteles szaklapot olvasni, amelyből mindenkor tudomást szerezhet arról, hogy mit szabad és mit nem szabad tennie, mert a rendeletek nem tudása nem mentesít senkit a büntetés alól.

— Timisoarai iparosvezér kettős jubileuma. Hollinger Miklós pékmester és felesége született Weismann Vilma vasárnap, október 28-án ülték meg házasságuk huszonöt éves fordulóját. Hollinger Miklós, aki a pékek szakcsoporthoz tartozó elnöke, ezenkívül az iparosok szindikátusának és az ipartestületnek is alelnöke, ezen a napon ünnepelt meg egyúttal negyedszázados mestéri jubileumát is. Az ipar terén szerzett érdemei elismeréséül megkapta a Meritul Comercial şi Industrial első és második osztályát. Az ezüstlakodalmos pár frigyét vasárnap délután öt órakor áldotta meg újból a gyárvárosi plébániatemplomban Rech K. Géza apátplébános.

BÜSZKESÉG.

- Mitől olyan vörös az orra?
- A büszkeségtől.
- Mire olyan büszke a maga orra?
- Hogy nem dugja bele magát mindenbe.

— Végét ért a cluji szabómunkások sztrájkja. Clujról jelentik: A cluji szabóipari munkások néhány nap óta tartó sztrájkja véget ért. A munkaügyi felügyelőségen már alá is írták az új kollektív szerződést, mely szerint a konfekciós üzletekben dolgozó munkások 12, a többiek 6 százalékos emelést kaptak. A munkát ezek szerint a feltételek szerint már fel is vették.

— KIMÉLETLEN ILLETEKRESZEDÉS RESITAN. Nagy elkeseredést keltett Resitan az ottani betegsegélyező pénztár eljárása. A betegsegélyező pénztár bizottsága ugyanis végigjárta az iparosokat és mindazoknál, akik betegsegélyzői illetékeikkel hátralékban voltak, foglalatlan esz-közltek. A bizottság mintegy harminc iparosnál foglalt le műhelyberendezéseket, amelyeket nyomban el is szállítottak. A jogtalan foglalatlan súlyosan érinti az iparosokat.

EHELICHER ZWIST UM DIE HERBSTTOILETTE.

— Wir Frauen sind eben die Krone der Schöpfung.
— Der Schröpfung meiner Teure, der Schröpfung!

JULIU LINK

Dentist—Fogász

diplome medaille

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6.
(v. Arany Szarvas-épület)

Ötszáz brasovi iparos segélykiáltása

Estétől hajnalig gyüleseztek, de a sérelmeknek így is csak egy részét tudták felsorolni.
November 7-én újabb iparosnaggyűlést tartanak Brasovban.

Kedden este hatalmas arányú iparosnaggyűlés zajlott le Brasovban. Több mint ötszáz iparos vett részt a naggyűlésen, akik erre az estére mintha elfelejtették volna az ellentéteket és a széthuzást. A brasovi iparosnaggyűlés ötszáz résztvevője nem belső harcokban forgácsolta kedden este a közösség erejét, hanem kifelé mutatta meg, hogy a súlyos helyzettel szemben való védelemben még az örökké ellentéteket kereső kisiparosság is tud egy véleményen lenni.

Miért igazságtalan az adókiutasítás?

Szabó Béni elnöki megnyitóját után az iparos társadalom legnagyobb és egyben leginkább sérelmezett kérdését, az adóügyet tárgyalták. Az adókiutasító bizottságok helytelen összeállítására volt az egyik sérelmezett pont. A megjelentek tomboló helyeslése mellett mutattak rá a felszólalók arra a hátrányra, amit az adókiutasító bizottságok helytelen és hiányos összeállítása az iparosságra jelent.

— Hogy ismerhetik meg egy műhely forgalmát és kereseti lehetőségét olyan emberek, akik-

nek nem vág szakmájuk körébe az a mesterség? — kérdezték a felszólalók.

Második Svájc a szegényplaccon.

Ungár Fülöp kárpitos azonnali gyökeres változás követelt, mert különben az iparosság, amelynek hetven-hetvenöt százaléka alól ugyanis már kihúzták a megélhetés talaját,

menthetetlenül el fog pusztulni.

A kormány másodrangú polgárokként kezeli az iparosokat, akiknek csupán a bőségesen kirótt adókat szabad fizetni, míg

a kedvezményeket a dédelgetett gyáripár kapja meg.

Tervek merültek fel — mondta Ungár, — amelynek nyomán Brasovból egy második Svájcot akarnak csinálni. Amíg az illetékesek egy második Svájc tervét építik, nem látják, hogy

ennek a Svájcnak főterén szegényplaccra állítják a város iparosait és bankiért áruvezetik el butorait és szerszámaikat.

Éles állásfoglalás a közüzemek tisztességtelen versenye ellen

Izgatott hangulatban tárgyalták le a megjelentek a börtönök és kaszárnák ipari üzemeinek kérdését. Ezek a műhelyek minden kiadás nélkül működnek és a még megmaradt minimális munkalehetőséget is elveszik a kisiparosoktól.

Szabó Béni elnök kijelentette, hogy

minden lehetőséget meg kell tenni a közüzemek tisztességtelen versenye ellen.

Tintiu, a következő felszólaló befolyásos és vagyonos brasovi polgárok és magasrangú tisztviselők neveit sorolta fel, akik valamennyien a kontárkodó közüzemekenél szerzik be szükségleteiket.

A megjelent tömeg hangosan tüntetett a felsorolt és Brasovban közismert egyének ellen.

Fejér Jenő, a gyűlés egyik vezérezőnöke heves beszédben kelt ki a lehetetlenül és kibíratatlanul magas adómegállapítások ellen.

— 1916 óta a kereseti lehetőségek nemhogy javultak volna, hanem — mint azt mindannyian tudjuk és érezzük — még rosszabbodtak. Ennek ellenére az adókiutasító bizottságok úgy végzik munkájukat, mintha valamennyien tejjel és mézzel folyó Kánaánban lennénk. Nem tekintik a megváltozott helyzetet és még szerencsés lehet az a kisiparos, akinek meghagyták a régi adóját. A legtöbb helyen azonban még fel is emelték az adót.

— A fix adó mellé jönnek még a különböző pótdadók, mellékadók

és mindez akkor, amikor nagy számban vannak olyan kisiparosok, akiknek heti összes jövedelmük nem haladja meg a 150 lejt.

— Mi azért ragaszkodunk a szerszámainkhoz, — mondta Fejér —, hogy meg tudjuk szerezni legalább a száraz kenyeret családunknak és hogy tudjuk fizetni az igazságtalanul kirótt adót. De még azt sem engedik, hiszen

elveszik minden törvény és jog ellenére a szerszámainkat és nem kérdik, hogy mi lesz velünk és gyermekünkkel.

Jakab S. szerint az ipartestület vezetősége nem járt el elég erőlyesen és körültekintően egyes

adóesetekben és sérelmeknél. Szabó Béni elnök felvilágosította a való tényről a felszólalót, megjegyezve, hogy a legkevesebb az, amit egy iparos-tól elvárhatnak, hogy legalább is a saját ügyével törődjön.

Számos olyan eset volt, amikor az iparos az ingyenesen megcsinált és kiállított kérvényt hetekig nem írta alá.

A pénzügyi kiküldött beszéde.

Ezután Pavelescu pénzügyi ellenőr, a pénzügyigazgatóság kiküldöttje szólalt fel. Beszédében magasabb szempontokat emlegetve a pénzügyi illetékesek jóakarátát helyezte kilátásba.

A betegsegélyező.

Éjjel egy órakor kezdték a napirend második pontját, a betegsegélyező ügyét tárgyalni. A felszólalók teljes autonómiát követeltek ennek a fontos szociális szervnek és a közgyűlés ezt el is fogadta. Jakab, Tintiu, Bagoly, Ungár és több más felszólaló a résztvevők megjegyzéseitől és tetszésnyilvánításaitól sűrűn félbeszakított beszédekben mutattak rá a betegsegélyező intézmény anomáliáira. Ezek az orvoskérdés, a helyi vezetés hiánya, a betegtáp- és egyéb díjak hibás kiróvása és különösen az, hogy a betegsegélyzői állások és főleg az orvosi állások a mindenkori kormányok kezveitől függenek.

Követelik a szabad orvosválasztás jogát, továbbá azt, hogy a munkaadó ne legyen kötelezve belépni a betegsegélyező tagjai közé, csak ha akar.

A gyűlés elfogadta a fenti indítványoknak a határozati javaslatba való bevitelét, majd elhatározta, hogy a tárgysorozat hátralévő pontjait a november hó 7-én megtartandó közgyűlésen tárgyalják.

ÜZLETMENET.

- Hogy megy a bolt?
- Kínaiasan.
- Hogy-hogy?
- Hon kong, hon pang.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

Precíziós szerszámok készítése.

LADISLAU

ASSAEL LÁSZLÓ

MŰKATOSZÁG Arad, Cal. Radnei 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

A hazai kisipar is részesült a legutóbbi állami bakancsszállításokból

A közel százmillió lej összegű közszállításokból aránylag kevés számú kisipari jellegű alakulat részesül. — Bucureşti, Jasi, Olteniţa és Bacău kisiparos szövetségei kaptak a közszállításokból.

Erdély kisipara ezuttal sem szerepel a listában

A Hivatalos Lap ez év október 22-én megjelent 243-ik számában érdekes közszállításokról számol be. Nincs messze a százmillió lejtől az az összeg, amire ezeknek a főként bakancsszállítási üzemeknek végösszege rug. A Hivatalos Lap közleményében részletesen fel vannak sorolva azok a cégek, amelyek ezeket az állami megrendeléseket az ipari és kereskedelemügyi minisztériumban a központi árlejtési hivatal által tartott árlejtésen ez év szeptember 19-én megkapták.

Több kisipari jellegű csoport is szerepel a cégek felsorolásában, ami azt bizonyítja, hogy az új kormány nemcsak nyilatkozataiban, hanem a valóságban is igyekszik tekintettel lenni a kisipar érdekeire.

és ha nem is olyan arányban, mint megérdemelné, támogatja is a kisipart.

Ez év október 10-én tartott ülésén hagyta jóvá a minisztertanács a fentemlített árlejtés eredményét és ennek alapján jelent meg az idézett számú Hivatalos Lapban. A közleményben szereplő cégek jegyzékét az elnyert közszállítványok nemének és számának megjelölésével alább közöljük, dült betűkkel jelezve a kisipari jellegű érdekeltségek által elnyert közszállításokat.

Bakancsszállítások a nemzetvédelmi minisztérium részére

A nemzetvédelmi minisztérium intendatúrája részére:

6000 pár katonai bakancs, 430 lej egységárban G. Ispas cégnek, 1000 pár, 430 lej egységárban M. Marinescu cégnek, 2500 pár Opera Cooperativa Szövetkezet részére, 10000 pár Un. Micilor Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Bacău, 1000 pár Un. Micilor Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Olteniţa, 7000 pár Un. Micilor Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Jasi, 2000 pár E. Tanase cégnek, 5000 pár Tabacaria Nationala cégnek, 58500 pár Gr. Alexandrescu cégnek, valamennyi 430 lejes egységárban. 14000 pár csizma Gr. Alexandrescu cégnek, 1000 pár csizma I. Blănuş cégnek 719 lejes egységárban. 8000 kgr. bakancsszár Progresul cégnek, 6000 kgr. Predoleanu cégnek, 10000 kgr. Dancu cégnek, 16000 kgr. Zimmer cégnek kgr.-ként 31 lejes egységárban.

A nemzetvédelmi minisztérium egészségügyi igazgatósága részére:

4651 pár bőrpapucs 118 lej egységárban Un. Micilor Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Jasi.

A nemzetvédelmi minisztériumba a tengerészeti részére:

3000 pár féltalp és sarok 40 lej egységárban a Tabacaria Nationala cégnek.

A nemzetvédelmi minisztérium technikai inspektorátusának:

2000 pár katonai bakancs 430 lej egységárban, Filderman cégnek, 1000 drb. cipőkefe 19.75 lej egységárban Predoleanu cégnek, 1000 drb. ruhakefe 21 lej egységárban Dancu cégnek.

Katonai bakancsszállítások a munkaügyi minisztérium részére.

1000 pár katonai bakancs 410 lej egységárban Barsanescu cégnek, 2000 pár 410 lej egységárban Mars et Hennig cégnek, 1600 pár fiucipő 194 lej egységárban Op. Coop. Szövetkezetnek, 672 pár leánycipő 246 lej egységárban M. Marinescu cégnek, 1500 pár sarkos bocskor 214 lej egységárban Un. Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Bucureşti, 2300 pár sarkos bocskor 214 lej I. Blănuş cégnek és 1000 pár 214 lejes

egységárban Asoc. Munca cégnek. 1600 pár női félcipő 245 lej egységárban Un. Mic. Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Olteniţa, 3200 pár bőrpapucs 118 lej egységárban G. Constantiu cégnek, 1500 kgr. talpbőr 110 lej egységárban Tab. Nationala cégnek, 500 kgr. talpbőr 200 lej egységárban Tab. Nat. cégnek, 128 pár leánycipő 228 lej egységárban M. Marinescu cégnek.

Csendőrbakancsok és rendőrbakancsok a belügyminisztériumnak.

A belügyminisztériumnak a csendőrség számára:

5000 pár katonai bakancs 430 lej egységárban Un. Micilor Industriasi (Kisiparosok Szövetsége) Bacău.

A belügyminisztériumnak a rendőrség vezérigazgatósága részére:

10000 pár svájci bakancs 470 lej egységárban Gr. Alexandrescu cégnek, 15000 pár féltalp 30 lej egységárban Tab. Nat. cégnek.

A belügyminisztériumnak a rendőrprefektúra részére:

1000 kgr. krupon talp 140 lej egységárban Tab. Nat. részére, 100 kgr. bőrtalp 110 lej egységárban Tab. Nat. részére, 200 kgr. toval talp 200 lej egységárban Tab. Nat. részére.

Bakancsszállítások a határőrségnek, a CFR-nek és a postának.

A pénzügyminisztériumnak a határőrség számára:

28000 pár svájci bakancs 470 lej egységárban Gr. Alexandrescu cégnek, 2000 pár svájci bakancs 470 lej egységárban I. Blănuş cégnek, 300 pár katonai csizma 719 lej egységárban Gr. Alexandrescu cégnek, 250 pár hócipő öröknek, 780 lej egységárban Gr. Alexandrescu cégnek.

A CFR autonóm segélyező pénztárának:

260 pár fiucipő 194 lej egységárban Op. Cooperativa (Szövetkezetnek), 162 pár leánycipő 246 lej egységárban I. Francu cégnek, 300 drb. feke-

te boxbőr 37 lej egységárban Filderman cégnek, 150 kgr. bőrtalp 110 lej egységárban Tab. Nat. cégnek, 128 pár leánycipő 232 lej egységárban I. Francu cégnek.

A posta vezérigazgatóságának:

4000 pár bakancs 538 lej egységárban D. Moşniroita cégnek.

Ezek az árak minden egyes közintézmény részére külön szállítandók, lehívásra, a költségvetés keretén belül a közszállításokról szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Direcţiunea Grupelor de Ajutor de Înşănătate a Industriilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt în restanţă cu cotizaţiunile lor, să achite restanţa în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automat, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizaţiunile sunt scadente după următorii membri decedaţi:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A) csoportban: 799. Sot. lui Andrei Erdődi Andrásné.

In grupa B) csoportban: 794. Sot. lui Efrimie Nicoara. 795. Andrei Zimmermann András.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Direcţiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociaţi, că cotizaţiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban: 718 sot. lui Tisza Gáspárné, 719 vad. lui Sangiorj Moisa.

In grupa II. csoportban: 818 vad. lui Sangiorj Moisa, 819 vad. lui Francisc Törökcsik Ferencné, 820 vad. lui Arcadie Jachini Árpádné.

Totodată rugăm membrii noştri, să se prezinte în biroul nostru spre preschimbarea carnetelor conform dispoziţiunilor statutelor noi apărute în No. 169. al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerinti életbelépett alapszabály értelmében a könyveskéik kicserélése végett a Csoport irodájában megjelenjen szíveskedjenek.

Felhívás Arad iparosságához

IPAROS TESTVÉREINK! Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete harmincöt éves fennállásának alkalmából kiterítettük előttetek szövetkezetünk egész múltját. Megmutattuk, hogyan fejlődött naggyá. Megállapítottuk, hogy sokat értünk el, de nem mindent. Még sok a tennivaló, ha a feltárt terveket meg akarjuk valósítani.

Rajtatok a sor, hogy egy szívvel és egy lélekkel csatlakozzatok hozzánk, hogy a harmincöt év után újból még jobban megalapozzuk a hitelszövetkezetet. Kérdezzétek meg lelkiismereteket, az örök bírót, hogy megelégtettek-e eddig minden tekintetben ama kötelezettségeteknek, amit magatokra vállaltatok, amidőn a szövetkezet tagjai sorába léptetek.

Terjesztettétek-e a szövetkezeti gondolatot? Igyekeztetek-e a szövetkezet részére újabb tagokat megnyerni? Jegyeztetek-e anyagi erőtközhöz képest üzletrészeket és a társaság tekintetében kivettétek-e részüket és serkentettétek-e erre másokat is? És ha mindezekre nem tudtok nyugodtan igennel válaszolni, úgy pótoljátok most az elmulasztottakat. Járjatok elől jó példával és áldozatkészséggel. Jegyezzetek nemcsak újabb üzletrészeket, hanem nyerjétek meg minél több iparost szövetkezetünk tagjainak. Hozzátok el megtakarított filléreiteket a szövetkezethez, hogy ezek újabb erőt adjanak hivatása betöltéséhez.

Ha így járunk el, már rövid idő múlva az eddigieknél még nagyobb eredményeket fogunk felmutatni és megindulunk azon az uton, amely az iparos társadalom egységes kialakulásához, a jóléthez, a boldoguláshoz és jövőnk biztosításához vezet.

Ne késlekedjétek! Most, mikor a jubileumi ünnepség felemelő tudata bizalommal tölti el benneteket intézményünk iránt és újabb munkára serkent a kötelességérzet, vegyétek ki részüket ebből a munkából minél nagyobb arányban, hogy ezzel háláljátok meg mindazt, amit a szövetkezet értetek tett.

A ti buzgóságotok megacélozza karjainkat, a ti bizalmatok megerősít bennünket abban, hogy jó uton haladunk mindig előre ati érdekekben.

Szövetkezeti üdvözléssel:

AZ ARADI IPAROSOK HITELSZÖVETKEZETE IGAZGATÓSÁGA.